

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 10
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 10. Рівне : РДГУ, 2024. 110 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна - здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія»..

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №12 від 5 грудня 2024 р.)*

інформаційного впливу на населення в умовах воєнного стану та проведеного за допомогою констатувального експерименту емпіричного дослідження засвідчили, що негативні наслідки впливу ЗМІ на особистість під час війни проявляються в погіршенні самопочуття, в підвищенні сприйняття стресу, власної безпорадності, браком самоефективності, пригніченості настрою, а також в підвищенні рівня тривожності, агресивності, невротичності, дратівливості, психічної та фізичної стомлюваності, порушеннями когнітивної та емоційної сфери, в труднощах у спілкуванні, налагодженні ефективних міжособистісних стосунків. З огляду на вищезазначене постає потреба в організації формувальної експериментальної роботи з метою запобігання негативними наслідками інформаційного впливу в умовах воєнного стану та розвитку інформаційної зрілості населення.

Список використаних джерел

1. Демкова М., Фігель М. Інформація як основа інформаційного суспільства: поняття та правове регулювання. URL: <https://www.oa.edu.Ua/loadnew/000/5.doc>
2. Жданова І. В., Бондаренко Л. О., Величко А. В. Психологічні аспекти інформаційного впливу під час воєнних дій в Україні. *Габітус*. 2022. Вип. 41. С. 222–226.
3. Кузіна Є. І. Психологічні механізми інформаційного впливу на особистість дорослої людини : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05. Кривий Ріг, 2023. 200 с.
4. Курбан О. В. Стратегія та тактика сучасної інформаційної активності у соціальних мережах. *Вісник книжкової палати*. 2014. № 9. С. 42–45.
5. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / [В. М. Петрик, В. В. Остроухов, О. А. Штоквиш та ін.]. Київ : Росава, 2006. 208 с.
6. Чистоклетов Л. Г., Шишко В. Й. Інформаційно-психологічні впливи як невід'ємна складова парадигми інформаційної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2 (1). С. 183–193.

УДК 159.923.35

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Оздемір Оксана, здобувач ОС «магістр»,
спеціальності 053 «Психологія», 2 курс РДГУ

Науковий керівник: Созонюк О. С., кандидат психологічних наук, доцент

Постановка проблеми. Запорукою успішного розвитку будь-якої держави у всі часи була підготовка висококваліфікованих фахівців, які б відповідали усім вимогам часу. Саме студенти формують ту категорію суспільства, що перебуває в процесі активного особистісного та професійного розвитку. Тому надзвичайно важливим тут є відповідна організація навчально-виховного процесу в ЗВО, які мають чітко розуміти, що стимулом розвитку та запорукою професійних і соціально важливих якостей, які в подальшому забезпечують успішність у побудові кар'єри та соціальної й особистісної реалізації, в першу чергу є розвиток емоційного інтелекту (EI) студентів. Саме високий рівень розвитку емоційного інтелекту забезпечує набуття цих важливих навичок та дає змогу особистості вибудовувати успішні міжособистісні відносини та здобувати й зберігати високий соціальний статус у певній групі людей.

Професія філолога одна із тих, що належить до професій яка передбачає постійну взаємодію із людьми, що в свою чергу супроводжується емоційним напруженням та

«вигоранням». Тож, саме філологи стикаються із низкою викликів, які вимагають не лише глибоких знань мови та літератури, але й високого рівня розвитку емоційного інтелекту.

Що своєю чергою *актуалізує* появу даної розвідки яка покликана відобразити теоретичні основи та особливості емоційного інтелекту, а також з'ясувати ступінь розвитку емоційного інтелекту студентів-філологів першого року навчання бакалаврату та *створює перспективи подальшого наукового вивчення даного питання у ЗВО*.

Мета повідомлення – полягає у теоретичному аналізі емоційного інтелекту як детермінантної складової професійної компетентності майбутніх філологів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Не дивиною останнім часом є факт, що при наборі персоналу роботодавців все частіше цікавить не лише професійна компетентність фахівця, що включає його фахово-інтелектуальний потенціал, а й рівень його емоційного інтелекту. Адже саме достатньо розвинений емоційний інтелект стає запорукою гармонійної та ефективної взаємодії цього фахівця у трудовому колективі та за його межами. Особливо це стосується професій, що належать до типу «людина людина», як от професія філолога. Тож, підготовка сучасних фахівців-філологів, потребує охоплення не лише їхнього інтелектуального рівня, а й рівня їхньої емоційної компетентності, ключовим компонентом якої є саме емоційний інтелект.

«Поняття «емоційний інтелект» (ЕІ) довгий час нерозривно було пов'язано з поняттям «соціальний інтелект». У контексті розробок і досліджень проблематики соціального інтелекту Дж. Гілфорда, Х. Гарднера, Г. Айзенка виникла нова наукова категорія, яка отримала назву «емоційний інтелект» (Федорчук В. М., Комарніцька Л. М., 2023). Становленню наукової галузі яка почала займатися саме «емоційним інтелектом» психологія завдячує Дж. Мейєру та П. Селовею, які разом зі своїм колегою Д. Карузо, доклали багато зусиль, щоб сфера досліджень в галузі ЕІ здобула наукове визнання. З плином часу ця галузь знань здобуло тисячі прихильників, що було засвідчено виникненням низки наукових шкіл, напрямів, концептуальних підходів, які займалися вивченням саме «емоційного інтелекту».

«В класичній психологічній літературі вже існує декілька моделей емоційного інтелекту. Так, з-поміж них доцільно виокремити найвідоміші: модель здібностей Дж. Мейєра, П. Селовея, Д. Карузо; інтегративну модель К. Ізарда; модель Д. Гоулмана; модель Р. Бар-Она; модель Р. Купера; модель Д. Люсіна, модель Л. Манойолової ; моделі Е. Носенко та Н. Ковриги та інші. (Вовченко О.А., 2021)

Попри активний розвиток та наявність десятків варіацій моделей емоційного інтелекту, що вже достатньо вкорінилися в науковому ґрунті, вчені цієї галузі все ж почасти наражаються на опір прибічників традиційного розуміння інтелекту і критику цих моделей, аргументуючи браком чітких формулювань, категоріального апарату, узгодженості термінів (стосовно теоретичних моделей Р. Робертса та Д. Люсіна), зауважують, що більшість теорій і моделей описують функції, а не процеси емоційного інтелекту тощо.

Ще одним важливим моментом є той факт, що на сьогодні не існує єдиного концептуального визначення ЕІ а також уніфікованої схеми його вимірювання та сталої програми розвитку. З іншого боку, множинність теорій емоційного інтелекту дає ширші можливості його вивчення, зокрема, коли мова йде про вивчення вікових особливостей цього феномена: дитячого, підліткового чи похилого віку.

Зважаючи на вищевказане, а також на ускладнення психологічного стану життя студентів умовами війни, нам було цікаво провести дослідження рівня емоційного інтелекту студентів-філологів першого курсу бакалаврату університету гуманітарного спрямування.

Досліджуючи складові професійної компетентності студентів-філологів нами було проведено дослідження емоційного інтелекту за однією із найбільш використовуваних серед дослідників методик – методику Н. Холла, що скерована на виявлення розуміння внутрішніх переживань особистості, які можуть проявлятися в емоційній сфері, а також для ідентифікації здатності людини керувати своїми та впливати на емоції інших на основі прийняття відповідних рішень. Задля виявлення рівня розвитку емоційної сфери особистості Тест ЕІ Н. Холла пропонує 30 запитань-тверджень, які дають змогу виявити рівень ЕІ за

такими п'ятьма складовими як: емоційна обізнаність, управління своїми емоціями, самотивація, емпатія та розпізнавання емоцій інших людей

Вибірку склали група із 40 студентів Рівненського державного гуманітарного університету, із яких 20 студентів першого курсу вивчають українську філологію і 20 студентів першого курсу займаються вивченням іноземної філології.

Отримані результати наведені в таблиці:

Таблиця 1

Показники рівневого розподілу вибірки

Рівень Шкала	Низький (%)	Середній (%)	Високий (%)
Емоційна обізнаність	25	54,1	20,8
Управління своїми емоціями	79,1	20,8	0
Самотивація	20,8	54,1	8,33
Емпатія	16,6	58,3	25
Управління емоціями інших людей	25	58,3	16,6

Отже, за показниками в таблиці видно, що *емоційна обізнаність* студентів-першокурсників перебуває на середньому (54,1%) та доволі низькому рівнях (25%). *Управління своїми емоціями студентів* перебуває на дуже низькому рівні (79,1%). *Самотивація* у досліджуваній групі респондентів має середній (54,1%) рівень. Переважаючим середній рівень (58,3%) є також, коли говоримо про їхній рівень *емпатії*. *Управління емоціями інших людей* також перебуває на середньому рівні (58,3%). Цікавим є факт, що студенти взагалі не виявили високого рівня управління своїми емоціями, проте показали 16,6 % високого рівня управління емоціями інших людей.

Згідно цих даних, можемо побачити й *інтегративний рівень емоційного інтелекту* студентів-філологів першого року навчання.

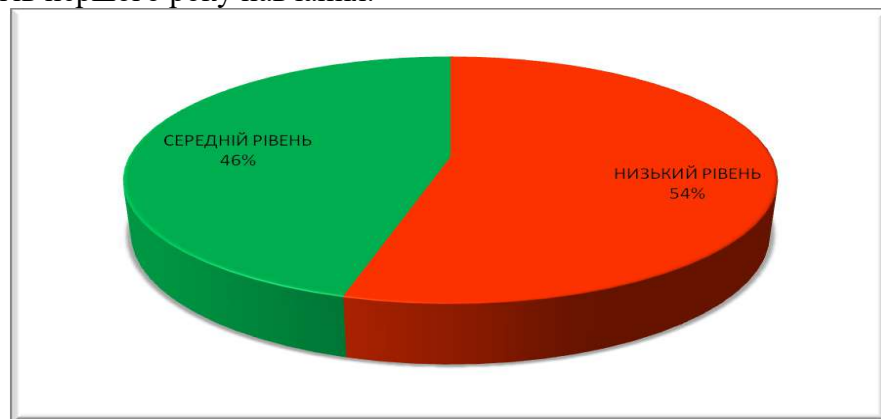

Рис. 1. Діаграма інтегративного рівня емоційного інтелекту студентів-філологів першого року навчання

Таким чином, на основі отриманих даних можемо зробити висновок про те, що інтегративний рівень емоційного інтелекту студентів-філологів першого року навчання бакалаврату перебуває на досить низькому рівні (54%). Середній рівень емоційного інтелекту виявило 46% опитуваних респондентів. Високого рівня прояву емоційного інтелекту, на жаль, засвідчено не було, а це, зважаючи на все вищесказане, засвідчує необхідність запровадження в навчальний процес елементів навчання, які б сприяли розвитку їх емоційного інтелекту.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, сучасна психологічна наука демонструє доволі високий рівень зацікавленості проблемою розвитку емоційного інтелекту

в суспільстві загалом і українському зокрема, завдяки дослідженням вітчизняних вчених. На сьогодні концепція емоційного інтелекту перебуває у фазі активного розвитку, постійно доповнюються, впроваджуються нові методики його вимірювання; з'являється ряд наукових праць з означеної тематики, що засвідчує високий рівень затребуваності в суспільстві. На це вказують і результати даного дослідження проведеного серед студентів-філологів першого року навчання. Адже розвинений емоційний інтелект є одним із ключових факторів формування професійної компетентності філологів, оскільки у майбутніх фахівців має бути добре розвинена здатність до розуміння власних емоцій, бо лише людина яка перебуває «у злагоді із собою», здатна контролювати власні емоції, розуміти причину їх появи та вміє ними керувати. Така людина здатна розуміти й емоції інших, адекватно на них реагувати та взаємодіяти з оточенням, зокрема в робочому колективі й користуватися повагою колег, викладачів, учнів тощо. Розвинений емоційний інтелект сприяє кращому сприйняттю та розумінню інформації, покращує навчальний процес, дозволяє успішно долати перешкоди на шляху до мети, протидіяти фрустрації, шляхом створення необхідної самомотивації, що забезпечує високу конкурентноспроможність та сприяє побудові успішної кар'єри в обраній сфері. Доречним та перспективним в цьому зв'язку є також запровадження розвитку емоційного інтелекту на державному рівні у вітчизняному просторі на різних рівнях суспільного розвитку.

Список використаних джерел

1. Вовченко О.А. (2021) *Концептуалізація феномену емоційного інтелекту підлітків з порушеннями інтелектуального розвитку*: Монографія. Київ: ПП «ЮНІСОФТ»
2. Федорчук В. М., Комарницька Л. М. (2023) *Емоційний інтелект як важливий чинник успішної підготовки психологів*. Взято з <https://surl.li/sysrfe>
3. Харківська А. (2023) *Формування емоційного інтелекту у майбутніх фахівців соціальної сфери*. Взято з <https://journal.khnnra.edu.ua/index.php/njKhNA/article/download/137/93/>

УДК [37.018.1.042:336]:[373.2.015.31:796]

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ПЕДАГОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ

Омелич Григорій, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 012 «Дошкільна освіта», 2 курс, РДГУ

Керівник: Джеджер К.В., кандидат педагогічних наук, доцент

Постановка проблеми. В умовах розвитку сучасної економіки загострюється проблема підвищення фінансової обізнаності та грамотності людини. У зв'язку з цим актуалізується завдання розвитку економічних знань, посилення роботи з формування адекватного фінансового світогляду у підростаючого покоління. Це пов'язано з тим, що перші роки дитинства є найважливішим періодом для формування когнітивних, емоційних та соціальних основ фінансової грамотності, які можуть вплинути на майбутні фінансові результати та добробут людини і суспільства.

Пошуки можливостей розв'язання зазначеної проблеми неодмінно пов'язані з питанням урахування специфіки розвитку особистості дитини на тих чи інших етапах її життя, які зумовлюють її спроможність до засвоєння доволі складного економічного досвіду. При цьому зазначимо, що численні психолого-педагогічні дослідження підтверджують ефективність такого розвитку у процесі провідної діяльності. Як відомо, у старшому дошкільному віці такою є ігрова діяльність, у структурі якої набуває все більшого освітнього значення дидактична гра.

Мета дослідження – проаналізувати педагогічний потенціал дидактичної гри у формуванні фінансової грамотності дітей старшого дошкільного віку.

ЗМІСТ

Частина 1. ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ КОНТЕНТ МОЛОДІЖНИХ ПОШУКІВ	
Аладько Тетяна Психологічні чинники професійного вигорання медичних працівників під час війни	3
Бондар Альона Психологічні особливості переходу військовослужбовців від умов бойових дій до цивільного життя	6
Бондар Альона Особливості надання психологічної допомоги демобілізованим військовослужбовцям	8
Боярчук Мар'яна Прагнення до краси та привабливості у контексті психологічного супроводу	10
Василюк Марія Особливості емоційного розвитку дошкільників в умовах війни	12
Верстляр Ярослава Психологічні особливості управлінської діяльності менеджера	15
Горшковська Лілія Проблема об'єктивності в оцінці претендентів на посаду у процесі кадрового відбору	18
Гуцуляк Ангеліна Особливості сприймання казок дітьми старшого шкільного віку	19
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	23
Дем'янюк Любов Психологічні особливості стресостійкості особистості у період військового стану	26
Карпова Жанна Психологія роботи з сім'ями в складних життєвих обставинах	28
Катеринчук Дарія Теоретичні аспекти проблеми розвитку емоційного інтелекту в підлітковому віці	30
Ковальчук Олена Психологічні чинники депресії у підлітковому віці	32
Косяк Тетяна Ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей в умовах воєнного часу	35
Кравцова Світлана Психологічна корекція тривожно-депресивних станів дорослих середнього віку засобами емоційно-образної терапії	38
Кравчук Ірина Психологічні детермінанти агресії: ретроспективний аналіз	40
Любчик Олександра Роль державних та громадських ініціатив у підтримці ментального здоров'я ВПО після окупації	44
Луцак Ольга Роль ігрової діяльності в розвитку дітей молодшого дошкільного віку	47
Малафей Вікторія Когнітивно-поведінкова терапія як ефективний метод роботи з кризовими станами клієнтів	50
Малютіна Олександра Формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами казки	52
Мельник Людмила Роль психологічної підтримки у коригуванні впливу чинників,	54

що впливають на професійне самовизначення осіб юнацького віку	
Мельничук Оксана, Піонтковська Діана Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	56
Оздемір Оксана Емоційний інтелект як складова професійного становлення студентів-філологів	59
Омелич Григорій Формування фінансової грамотності дітей дошкільного віку: педагогічні можливості дидактичної гри	62
Пантелеймонова Наталія, Широких Анастасія Особливості симптомів ПТСР та специфіка його діагностики у військовослужбовців	65
Пермінова Наталія Психологічні чинники управління персоналом в умовах воєнного стану	68
Помаранський Валентин Дослідження психологічної готовності до бойових дій у добровольців сил територіальної оборони Збройних сил України	71
Рабош Наталія Особливості педагогічних конфліктів : шляхи вирішення	74
Рожко Олена Розвиток літературних здібностей у підлітковому та юнацькому віці	77
Сабат Єлизавета Вплив соціальних мереж на комунікативну поведінку старшокурників	79
Сапронова Катерина Сімейні конфлікти як складова міжособистісної взаємодії подружніх пар	82
Супрунюк Олена Розвиток емоційного інтелекту у дітей молодшого шкільного віку арт-терапевтичними технологіями	84
Хома Людмила Стан медіаосвіти українського юнацтва у період війни	87
Яницька Ольга Фактори ризику ПТСР у військовослужбовців в умовах бойових дій, шляхи їх виявлення та запобігання	89
Яскевець Тетяна Теоретико-методологічні дослідження соціального інтелекту особистості	92
Частина 2. ЛІТЕРАТУРНИЙ КРЕАТИВ: «СТУДЕНТСЬКИЙ ДАРУНОК УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ» (авторські казки)	
Лазарчук Яна З Україною в серці	95
Власюк Вікторія Птах світла	96
Галюк Світлана Разом непереможні!	97
Дубич Ольга Хосмко та чарівний метелик	98
Жмура Світлана Як ведмідь допоміг зайчику який заблукав	99
Ковальчук Соломія Слідуй світлу в своєму серці	100
Левчук Андрій Лисичка та чарівна квітка	101
Максимчук Маргарита Дикий вогонь	101
Михасик Ольга Казка про білочку Марисю та її страх	102

Шелест Марія Казка про мишеня та велике бажання	103
Частина 3 МАТЕРІАЛИ КОНКУРСУ СТУДЕНТСЬКИХ РОБІТ «ПОЯСНИ ДИТИНІ ПРО ГОЛОДОМОР»	
Правник Ярослав, Мельничук Софія, Кучер Максим, Демчук Анна Вони просто чекали нашої смерті	105
Галаган Крістіна Хліб, що став пам'яттю: Історія про Голодомор для дітей	107

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ

Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Упорядники:

проф. Павелків Р. В., проф. Корчакова Н. В.

Підписано до друку 05.12.2024 р.

Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум.
друк. арк. 13,4. Наклад 300

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.